

Views of Pre-School Teacher Candidates on Sustainable Development

Meltem Duran^{1*} and Şenay Bozok¹

1Giresun University, Faculty of Education, Department of Elementary and Early Childhood Education, Giresun, Turkey

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine the views of pre-school teacher candidates about sustainable development. The method of the research is case study. The study group of the research consists of 5 pre-service teachers studying in the third grade and 5 teacher candidates studying in the fourth grade, in total 10 teacher candidates in the education faculty of a state university in the Black Sea region, in the department of pre-school teaching. A semi-structured interview form was used as a data collection tool. The data were analyzed according to content analysis. As a result of the research, pre-school teacher candidates researched and learned the information about sustainable development within the scope of the lesson, but they did not have sufficient knowledge before, they would not have difficulty in giving sustainable development education to children, the sustainable development issue could be applied in the pre-school period, the disadvantage of giving it in the pre-school period was that the child's age. They stated that it may be because they have difficulty in understanding the subject or that the teacher cannot explain the subject according to the level of the child. It was determined that most of the pre-service teachers agreed on the view that the sustainable development education to be given in the pre-school period will create environmental awareness in children and provide permanent learning.

ARTICLE INFO

Article History:

Received:03.12.2021

Received in revised form:29.12.2021

Accepted:29.12.2021

Available online:30.12.2021

Article Type: Standard Paper

Keywords: Sustainable development, teacher candidate, preschool education

© 2021 JIDE All rights reserved

1. Extended Summary

1.1 Introduction

Environmental education is the process of acquiring attitudes, values and concepts related to the social, biological and physical environment of individuals (Akçay, 2006). Environmental education has a great role in keeping the increasing environmental problems under control and in raising environmentally sensitive people. In this context, the important point is to take precautions before environmental problems occur. For this reason, environmental education should be started at an early age. The main purpose of environmental education; to increase the awareness of the protection of the natural environment by positively influencing the individual's perception of the natural environment, values and behaviors towards the environment. It includes thoughts that include principles, decisions and comments about the environment, and behaviors and emotions that are reflected in life in these thoughts (Karataş & Aslan, 2012). Environmental awareness is being willing to take positive initiatives against environmental problems (Çalışkan, 2002). For the solution of environmental problems, the sensitivity of people and the adequacy of environmental education are of great importance (Çabuk,

¹ Corresponding author's address: Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D., Giresun, Türkiye
e-mail: meltemduran2@gmail.com
DOI: 10.47156/jide.1031352

2003). Therefore, combating environmental problems and protecting the environment are among the basic duties of all humanity. At this stage, the concept of “sustainability” emerges. Sustainable development education includes the education of individuals who can create and develop a more sustainable environment, economy and social order, and who can make strategic plans for the future (Bell, 2016). Preschool period is the period when the child's life foundation is formed. During this period, children acquire basic habits, develop their abilities, socialize with their learning experiences and improve their mental skills. In this process, the educational opportunities given to the child have an important place in the preparation of the child for his future life (Oktay, 2007). It is important to examine the views of pre-school teacher candidates on sustainability education in early childhood. It is very important for teachers to have a high self-efficacy belief in order for them to be able to provide an effective environmental education and to continue to make efforts without getting bored in the face of problems.

1.2 Purpose of the Study

To determine the opinions of pre-school teacher candidates about sustainability education.

1.3 Research Method

In this research, the case study method, one of the qualitative research methods, was used. The study group of the research consists of 5 pre-service teachers studying in the third grade and 5 teacher candidates studying in the fourth grade, in total 10 teacher candidates in the education faculty of a state university in the Black Sea region, in the department of pre-school teaching. The data were obtained with interview questions developed by the researcher and containing 10 questions. The questions were asked using the interview technique and then transcribed. The validity of the form was ensured by taking the opinions of a pre-school education specialist. A semi-structured interview form developed by the researcher was used. In the research, mutual questions were asked to the teacher candidates in the online environment (Meet meeting) by making an appointment with the interviewers. The meeting was recorded with the consent of the participants. The interview took approximately 25-30 minutes. The answers were later transcribed by the researcher.. The pre-service teachers answered these questions in the computer environment without time limit. The answers given were analyzed by the researcher with content analysis.

1.4 Findings

In the research, it was determined that the participants had knowledge about the definition, history and scope of sustainability. Pre-service teachers stated that they would not have any difficulties in teaching the subject and preparing activities related to the subject, since they were knowledgeable about the subject. It was determined that the pre-service teachers who participated in the research thought that providing sustainability and environmental education from the pre-school period would be appropriate and necessary for children, and that the teaching of the subject would provide an advantage to the child as long as it was done in accordance with the child's development.

1.5 Discussion and Conclusion

It has been revealed that most of the pre-school teacher candidates participating in the research did not have sufficient knowledge about this subject before they researched and learned the definition, history and scope of sustainable development education within the scope of a course. In this study, pre-school teacher candidates stated that they will not have difficulties while giving sustainable development education to children, and although it is a bit difficult to teach the subject with distance education, this difficulty can be overcome thanks to the knowledge they have and activities that can be shown to the child with a computer. Pre-school teacher candidates participating in the research argued that sustainable development is applicable in the preschool period. Uğraş, & Zengin, (2019) stated in their research that education for sustainable development should start from the pre-school period, and a certain number of pre-service teachers stated that it should start in the family. In the study conducted by Şahin, Ertepinar and Teksöz (2009), it was stated that when the environmental

knowledge of teacher candidates is sufficient, their attitudes towards environmental issues will also be high. In this study, it was observed that most of the pre-service teachers stated that they could explain the subject to children without difficulty because they thought that they had sufficient knowledge about sustainability.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Gelişmeye İlişkin Görüşleri

Meltem Duran^{1*} ve Şenay Bozok¹

¹Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi A.B.D., Giresun, Türkiye

ÖZ

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme hakkındaki görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın yöntemi durum çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, Karadeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi, okul öncesi öğretmenliği bölümünde, üçüncü sınıfta okuyan 5 öğretmen adayı ve dördüncü sınıfta okuyan 5 öğretmen adayı, toplamda 10 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizine göre çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmen adayları, sürdürülebilir gelişmeye ilişkin bilgileri ders kapsamında araştırıp öğrendiklerini, ancak öncesinde yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, sürdürülebilir gelişme eğitimi çocuklara verirken çoğunlukla zorlanmayacaklarını, sürdürülebilir gelişme konusunun, okul öncesi dönemde uygulanabilir olduğunu, okul öncesi dönemde verilmesinin dezavantajının, çocuğun yaşından dolayı konuyu anlamakta güçlük çekmesi ya da öğretmenin konuyu çocuğun düzeyine göre anlatamaması şeklinde olabileceğini belirtmişlerdir. Çoğunlukla öğretmen adayları, okul öncesi döneminde, yapılacak olan sürdürülebilir gelişme eğitiminin çocuklarda çevre bilinci oluşturacağını ve kalıcı öğrenme sağlayacağı görüşünde hemfikir oldukları belirlenmiştir.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:

Alındı:03.12.2021

Düzeltilmiş hali alındı:29.12.2021

Kabul edildi:29.12.2021

Çevrimiçi yayınlandı:30.12.2021

Makale Türü: Standart Makale

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir gelişme, öğretmen adayı, okul öncesi eğitim

© 2021 JIDE Tüm hakları saklıdır

1.Giriş

Çevre eğitimi, bireylerin sosyal, biyolojik ve fiziksel çevresi ile ilgili tutum, değer ve kavramların kazandırılması sürecidir (Akçay, 2006). Çevre eğitimi etik ve eylemlerle ilgili olduğu gibi, sadece öğrenilmesi gereken bir konu olarak görülmemesi, bir düşünce ve davranış şeklidir. Toplumun en önemli görevi, sürdürülebilir yaşam için, çocuklara, çevreyi koruma ve çevreye ilişkin tutum, değer, bilgi ve beceriler kazandırılmasını sağlamaktır. Çevre eğitimi de bunun sağlanabilmesinde hayati bir önem taşır (Güler, 2009). Çevre eğitimi; insan, kültür ve doğal çevre arasında olan ilişkiyi anlamada gereken becerileri ve davranışları geliştiren, çevresel sorunlarına yönelik farkındalığa sahip olan, çözüm üretmede bireysel ya da grup olarak çalışabilen, bilgi, tutum ve sorumluluk sahibi bireyler yetiştiren uzun soluklu bir süreçtir. Artan çevre sorunlarının kontrol altında olmasında ve çevreye duyarlı kişiler yetiştirilmesinde çevre eğitiminin rolü oldukça büyüktür. Bu bağlamda, önemli olan nokta ise, çevre sorunlarının ortaya çıkmadan önce önlemlerin alınmasıdır. Bu sebeple de, erken yaşlarda çevre eğitiminin başlatılması gerekmektedir (Taştepe, 2012). Yapılan araştırmalar (Gülay, 2011) erken çocukluk döneminde çevre eğitiminin önemini ortaya koymuştur. Çevre eğitimindeki temel amaç; bireyin doğal ortamı algılamasını, çevreye yönelik değerler ve davranışları olumlu yönde etkileyerek doğal çevrenin korunmasına ilişkin duyarlılığı geliştirmektir (Başal, 2003). Atasoy ve Ertürk (2008)'e göre ise, çevre eğitiminin amacı, kişinin çevresini bütün olarak kavraması, çevre ile etkileşiminde eleştireci bir bakış açısı geliştirebilmesi, çevreye karşı bilinçli, duyarlı, girişken bir "eko-yurttaş", dünyaya sahip çıkan "dünya vatandaşı" olarak yetişmesini sağlamaktır. Çevre bilinci ise tanım olarak; çevre ile ilgili ilkeler, kararlar ve yorumları içeren düşüncelerden, bu düşüncelerinde yaşama yansıtılması olan davranış ve duyguları kapsamaktadır (Karataş & Aslan 2012). Çevre bilinci, hayat boyunca gelişen sürekli bir yapıdan oluştuğundan dolayı, erken çocukluk döneminde verilecek temel bilgiler, çok önemlidir. Özellikle okulda yürütülen çevre eğitimi uygulamaları, öğrencilerin

çevrelerine yönelik sorumlu davranış kalıpları edinmelerine yardımcı olacaktır (Ay, 2010). Diğer bir kavram olan çevre duyarlılığı ise, çevre sorunlarına karşı olumlu girişimlerde bulunmaya istekli olmayı içermektedir (Çalışkan, 2002). Çevre duyarlılığı, çevre sorunları ve çevre eğitimi arasında bir ilişki olduğu görülebilmektedir. Çevre sorunlarının çözümü için, kişilerin duyarlılığının ve alınan çevre eğitiminin yeterliliği büyük önem taşımaktadır (Çabuk, 2003). Bu nedenle, çevre sorunları ile mücadele etmek ve çevreyi korumak bütün insanlığın temel görevlerindedir. Bu aşamada, “sürdürülebilirlik” kavramı ortaya çıkmaktadır.

Sürdürülebilirlik, 1970’lerden itibaren kullanılmaya başlanan bir kavramdır. 1987 Birleşmiş Milletler Komisyonu’nda sürdürülebilirliğin tanımı, “Gelecekteki, bireylerin gereksinimlerinin karşılanmasının tehlikeye atılmadan, bireylerin günlük ihtiyaçlarının temin edilmesi, kalkınmanın sürdürülebilir olmasıdır” şeklindedir (Önder & Özkan, 2013). Sürdürülebilir kalkınma eğitimi, öğrencilerin daha sürdürülebilir bir çevre, ekonomi ve sosyal düzenin oluşmasını ve gelişmesini sağlaması, gelecek ile ilgili stratejik planlamalar yapabilen bireylerin eğitimini içerir (Bell, 2016).

Okul öncesi dönemi, çocuğun yaşam temelinin olduğu dönemdir. Çocuklar, bu dönemde temel alışkanlıkları kazanırlar, yeteneklerini geliştirirler, edindikleri öğrenme deneyimleri ile sosyalleşirler ve zihinsel becerilerini geliştirirler. Bu süreçte, çocuğa verilen eğitim imkânları, çocuğun gelecekteki hayatına hazırlanmasında önemli bir yer teşkil etmektedir (Oktay, 2007). Çevre eğitimi, çocuklarda, ne kadar erken yaşlarda verilirse çevre bilincinin oluşmasında ve davranış haline getirmede, çok daha hızlı gelişme olacaktır. Çünkü erken çocuklukta ve okul yıllarında oluşan ilgi ve tutumlar gelecek süreçteki istendik davranışların temelini oluşturmaktadır. Özellikle çocukluk yılları ve genç yaşlarda oluşan tutum ve değer yargıları, erken çocuklukta doğa ile olan ilişkilerde empatinin gelişimi ve doğaya karşı sevginin oluşumunda çok önem arz etmektedir (Erten, 2004). Çevreye yönelik tutumun ve çevre bilgisinin, erken çocukluk döneminde oluşmaya başladığını, bu dönemde edinilen çevre bilincinin gelecekteki yıllarda da çevreye ilişkin olumlu tutum geliştirilmesinde çok önemli olduğuna dikkat çekilmektedir (Smith, 2001; Taşkın & Şahin, 2008).

Erken çocukluk eğitiminde sürdürülebilirlik eğitimi, diğer eğitim kademelerine (ilköğretim, ortaöğretim vb.) göre daha geç ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, eğitim programlarında değişim olmasına rağmen, sürdürülebilirlik eğitimi bağlamında, erken çocukluk eğitiminde önemli boşlukların olduğu bir gerçektir (Ärlemalm-Hagsér & Davis, 2014). Öğretmenlerin, yüksek öz-yeterlik inancına sahip olmaları, onların etkili bir çevre eğitimi verebilmeleri ve sorunlar karşısında bıkkınlık göstermeden çaba göstermeye devam edebilmeleri açısından oldukça önemlidir (Özdemir, Aydın & Akar-Vural, 2009). Geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarının, etkili bir çevre eğitimi verebilmeleri için, içeriğe hâkim olmaları ve özyeterliliklerinin yeterli olması beklenmektedir. Bu bağlamda, erken çocukluk döneminde sürdürülebilirlik eğitime yönelik, okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesi önemlidir. Bu çalışmada ise, okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilirlik eğitimi hakkındaki görüşlerini saptamak amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Yin’e göre (2003) durum çalışması, “niçin ve nasıl soruları ön plana çıktığında, araştırmacının olaylar üzerinde çok az bir müdahale şansının olduğunda ve gerçek yaşamla ilgili fenomenlere odaklanıldığında tercih edilen bir stratejidir”. Araştırmada, öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme konusunun öğretime ilişkin görüşlerinin her yönüyle derinlemesine incelenmesini içerdiği için durum çalışması yöntemi tercih edilmiştir.

2.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Karadeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi, okul öncesi öğretmenliği bölümünde, üçüncü sınıfta okuyan 5 öğretmen adayı ve dördüncü sınıfta okuyan 5 öğretmen adayı, toplamda 10 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, nitel araştırmalarda derinlemesine araştırma yapabilmek adına örnekleme grubu küçük tutulduğu için kullanılmaktadır (Miles & Huberman, 1994). Araştırmada temel olarak iki ölçüt belirlenmiştir. Bunlardan ilki, öğretmen adaylarının çalışmaya gönüllülük esasına uygun şekilde katılmaları, diğeri ise adayların sürdürülebilir eğitim hakkında ön bilgilere sahip olmalarıdır.

3. sınıf öğrencileri erken çocukluk çevre eğitimi dersini almış ve ders kapsamında sürdürülebilir gelişme konusuna ilişkin araştırma yaparak etkinlikler geliştirmişlerdir. 4. sınıf öğrencileri, okul öncesinde bilimsel etkinlikler dersi kapsamında, 2 hafta süre ile sürdürülebilir eğitim konusuna yer verilmiştir. Çalışma grubu olarak seçilen öğretmen adayları bu eğitimi almış, sunum olarak hazırlanmış ve konuya ilişkin etkinlikler geliştirmişlerdir.

2.3 Veri Toplama Aracı

Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Formda, sürdürülebilir gelişmenin ne olduğuna ilişkin bilgi, uygulanabilirlik, etkinlik geliştirmede zorluklar, yeterlilik gereklilik, avantaj ve dezavantajlarına yönelik sorulardan oluşmaktadır. Soruların hazırlanmasında öncelikle konu hakkında literatür taraması yapılarak bu çalışmanın amacı kapsamında soru havuzu oluşturulmuştur. Sonrasında soru havuzundan, konu kapsamını içerecek yeterlilikte soru sayısı seçilerek "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" oluşturulmuştur. Formun, içerik ve çalışmaya uygunluğu açısından değerlendirilmesi için, okul öncesi eğitim alanında ve fen eğitimi alanında görev yapan iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler sonucunda, yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir.

2.4 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada, görüşmecilerden randevu alınarak, çevrimiçi ortamda (Meet toplantısı), öğretmen adaylarına karşılıklı sorular sorulmuştur. Toplantı katılımcıların onayı ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme yaklaşık 25-30 dakika sürmüştür. Cevaplar araştırmacı tarafından, sonradan yazıya geçirilmiştir. Öğretmen adayları, sorulara süre kısıtlaması olmaksızın bilgisayar ortamında cevap vermişlerdir. Verilen cevaplar araştırmacı tarafından içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden sistematik ve tarafsız sonuçlar çıkarmak için kullanılan bir araştırma tekniğidir (Stone ve diğ., 1966). Bu çalışmanın analizinde, veriler arasında katılımcıların cevaplarındaki ortak kelimelerden sorunlardan sorunu oluşturan ana başlıktan hareketle kodlamalar yapılmış, frekanslar oluşturulmuş, kodlar ve frekanslar düzenlenerek tablolar halinde sunulmuştur. Sonrasında bulguların yorumlanması süreci takip edilmiştir. 3. sınıfta okuyan öğretmen adayları ÖA1(3), ÖA2(3)..vb. şeklinde kodlama yapılırken, 4.sınıfta okuyan öğretmen adayları ÖA1(4), ÖA2(4)...vb. şeklinde kodlama yapılmıştır.

Çalışmanın güvenilirliği için; kodlama sürecinde kodların anlamlarının değişmediğinden emin olmak için kontroller yapılmıştır. Farklı araştırmacılar tarafından yapılan kodlamaların, bağımsız olarak türettikleri sonuçların karşılaştırılması ile çapraz kontrolün yapılması ve kodlayıcıların belirli aralıklarla bir araya gelerek çalışması ile kodlara son hali verilmiştir. Görüşmeler açısından güvenilirlik için, tüm adaylara sorular aynı sırada yöneltilerek cevaplar alınmıştır. Görüşmecilerin gönüllük bağlamında görüşmeye katılmaları ve görüşme kaydı için gönüllülerden izin alınması çalışmanın etik boyutunu oluşturmaktadır.

2. Bulgular

Tablo 1'de okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme ile ilgili öğrendiklerine ilişkin üç kod belirlenmiştir. Sürdürülebilirliğin tanımını vurgulayan 3 öğretmen adayı vardır. Öğretmen adaylarının görüşleri ise; ÖA2(3): "Sürdürülebilirlik bizim yerimize gelen neslin kaynaklarını tüketmeden bilinçli kullanmaktır. Bu kaynaklara zarar vermeden günün ihtiyaçlarını gidermektir. Sürdürülebilirlik kavramını bilmiyordum bir ödevle beraber araştırınca içeriğini öğrenmiş oldum. Sürdürülebilirliğin tanımı ilgimi çekti." şeklinde, bununla birlikte, ÖA3(3): "Sürdürülebilirliği araştırdığımda aslında kelimenin anlamını tanımını bilmeden bunlara dikkat eden bir insan olduğumu fark ettim." diyerek sürdürülebilirliğin

tanımına vurgu yapmışlardır. Öğretmen adaylarından ÖA4(3): “Konuyu araştırdığımda tarihçesi dikkatimi çekti tarihinin 1900’lü yıllara dayandığını bilmiyorum. Tarihinin bu kadar eskiye dayanmasına rağmen sürdürülebilirliği neden bu kadar az insan tarafından bilindiğini neden bu konuyla yeterince ilgilenilmediğini anlayamadım.” diyerek sürdürülebilirliğin tarihçesine vurgu yapan 2 öğretmen adayı vardır. Öğretmen adaylarından ÖA2(4) ise: “Ben sürdürülebilirliği sadece çevre alanında biliyordum ama araştırdığım zaman sürdürülebilirliğin ekonomik alanda da sosyal alanda da kültürel alanda da çok önemli olduğunu öğrendim.” ÖA5(4) ise: “Sürdürülebilir gelişmenin bu kadar geniş çaplı olduğunu bilmiyordum. Sürdürülebilirlik evet çevre ile ilgili ama bunun sosyal ekonomik çevresel altyapılarının olduğunu bilmiyordum”. şeklinde düşüncelerini belirterek sürdürülebilirliğin kapsamına dikkat çekmişlerdir. Araştırmada sürdürülebilirliğin kapsamına dikkat çeken 8 öğretmen adayı saptanmıştır.

Tablo 1. Sürdürülebilir gelişme ile ilgili katılımcıların önemli gördükleri noktalar

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Sürdürülebilirliğin tanımı	3	+	+	+							
Sürdürülebilirliğin tarihçesi	2				+					+	
Sürdürülebilirliğin kapsamı	8	+			+	+	+	+	+	+	+

Tablo 2. Sürecin etkinlik geliştirme açısından zorluğuna yönelik görüşler

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Çevrimiçi eğitimde zorlandım	1						+				
Bilgi sahibi oldukça	4	+	+		+	+					
Hayatın içinde olması	2		+						+		
Önemsediğim için	1						+				
Çevreyi çok sevdiğim için	1									+	
Zor etkinlikler değil	1										+

Tablo 2’de okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişmenin etkinlik süreci ile ilgili soruya yönelik tutumlarını iki farklı açıdan ele aldıkları görülmektedir. Öğretmen adaylarının çoğunluğu (f:9) zorlanmadığını belirtirken, sadece bir öğretmen adayı zorlandığını belirtmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA1(4): “Etkinlik bulurken biraz zorlandık gerçi çevrimiçi eğitim olduğu için zorlandık. Dışarıda yapılan etkinliklerin daha verimli olduğunu gördük. Eğitim yüz yüze olsaydı bence her şey daha kolay olurdu. Çocukları dışarı çıkardığımızda onlara gözlem yaptırarak soru cevaplar ile bir şeyler öğretebiliriz” şeklinde etkinlik sürecinde zorlandığını belirtmiştir.

Zorluk yaşamadığını belirten öğretmen adaylarının görüşlerine baktığımızda, ÖA1(3): “Sürdürülebilir gelişme eğitimi çocuğa fen ve doğa etkinlikleri çevre etkinlikleri kapsamında verilebilir. Toplumsal ve kültürel konularda drama etkinliklerinde verilebilir. Konuyu bildiğim için etkinlik geliştirme sürecinde zorlanmadım.” bununla birlikte ÖA5(3) ise: “Erken çocukluk döneminde çevre konusunda alıp ele alırken sürdürülebilirliğin önemine değinebiliriz. Konuyu bildiğim için, etkinlik hazırlama sürecinde çok zorlanmadım ama öğrenme sürecinde nasıl daha faydalı olabilirim. Çocuklara bu konuyu nasıl daha iyi öğretebilirim diye bu konularda düşündüm ve bu konulara odaklandım.” şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA3(4): “Okul öncesinde zaten üniversitede, stajlarda geri dönüştürülebilir ürünleri kullanıyoruz. Atık materyalleri kullanıma kazandırarak sürdürülebilirliğe katkıda bulunuyoruz. Bu nedenle sınıfta etkinlik hazırlarken zor olmayacağını düşünüyorum Bu konuda etkinlik hazırladığımda da zorlanmadım.” diyerek geri dönüşüm ürünleri kullanımına vurgu yaparak zorlanmadığını belirtmiştir. ÖA5(4) ise: “Aslında

sürdürülebilirlik çok geniş çaplı mesela insan hakları ile ilgili bir etkinlik yaptığımız zaman bu da bir sürdürülebilirlik çalışması. Çevre ile ilgili bir etkinlik yaptığımızda da bu da bir sürdürülebilirlik çalışması. Bu nedenle etkinlik hazırlaması çok zor değil bence.” şeklinde belirtirken, ÖA2(4) ise, “.....Sürdürülebilirlik kavramının önemseydiğim için bu konuda etkinlik hazırlamak da zorlanmadım”, ÖA4(4), “..... Okul öncesinde etkinlik geliştirirken zorlanmam, tam tersine büyük bir zevkle yaparım. Çünkü çevreyi çok seviyorum. Ona yararlı olabilecek bir şeyler yapmak benim için büyük bir mutluluk. Bu konu ile ilgili etkinliklerin eğlenceli olacağını düşünüyorum.” şeklinde belirterek sevdikleri ve önemseydikleri için zorlanmadıklarını dile getirmişlerdir.

Tablo 3. Sürdürülebilir gelişme okul öncesi dönemde uygulanmasının zorluğuna yönelik görüşler

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Etkinlikler ile Somutlaştırarak Alguları açık Keşfederek öğrenirler	3	+		+	+						
Aile ve öğretmen örnek olmalı	1					+					
Bilinçli olmaları için	1							+			
Sürdürülebilirlik hayatın kendisi	1									+	
Altyapı oluşmalı	1										+
Yaşam boyu kalıcı öğrenme olması	1		+								

Tablo 3’de okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişmenin uygulanabilirliği ile ilgili soruya yönelik görüşlerine bakıldığında sürdürülebilirliğin uygulanabilir (f:10) olduğu konusunda hemfikir oldukları saptanmıştır. Öğretmen adaylarından ÖA2(3) düşüncelerini: “Sürdürülebilir gelişme okul öncesinde uygulanabilir çünkü böyle şeyleri temelden başlanmalıdır. Böylece yaşam boyu kalıcı hale gelebilir. Çocuk o bilince ulaşırsa eğer ileriki yaşlarında da o şekilde davranır...” şeklinde ifade ederken ÖA4(3) ise: “Okul öncesinde bu konuyu somutlaştırarak vermeliyiz. Çocuk bu dönemde bilinçlenmeye başlıyor. Bu nedenle okul öncesinden itibaren uygulamalara başlanmalıdır.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA5(3); “Sürdürülebilir gelişmede geçen ekonomik sosyal ve kültürel değerler zaten okul öncesi dönem çocuğuna verilmesi gereken bilgileri içermektedir. Okul öncesi dönemde çocuklara çevre eğitimi verilmelidir Çünkü bu dönemde çocukların alguları açıktır. Öğrenmeye en açık oldukları dönemdir. Bu dönem çocukları çevreyi anlamaya çalışmaktadır. Bu nedenle çocuklara sürdürülebilirlik eğitimi verilmesi gerekmektedir.” şeklinde sürdürülebilirlik eğitimi ve okul öncesi eğitiminin iç içe olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte ÖA4(4): “Çok rahat uygulanır. Çocuklar da sever. Çünkü ilkokulda daha çok akademik bilgiler veriliyor ama okul öncesindeki çocuk daha çok hayatın içinde olduğu için sürdürülebilirlikte hayatın kendisi olduğu için daha rahat uygulanabileceğini düşünüyorum. Zaten etkinliklerimizin içerisinde ister istemez bunlar oluyor. Doğa sevgisi, çevre bilinci bunlar zaten etkinliklerimizin içerisinde var.” şeklinde ÖA5(3)’a benzer bir görüş belirtmiştir.

Tablo 4. Sürdürülebilir gelişme okul öncesi dönem açısından gerekliliği hakkındaki görüşler

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Gelecek nesiller için temiz çevre	5			+				+	+	+	+
Ekonomik, toplumsal ve kültürel açıdan	4	+	+				+				+
Cinsiyet eşitliği	3	+				+					+

Tablo 4’de okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişmenin gerekliliği ile ilgili soruya yönelik görüşlerine bakıldığında sürdürülebilirlik eğitimi verilmesinin gerekli (f:10) olduğu konusunda hemfikir oldukları saptanmıştır. 10 öğretmen adayı da konunun öğretiminin gerekli olduğunu belirtmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA2(3): “ Okul öncesi dönem kritik dönem olduğu için çevre eğitimi bu dönemde verilirse çocuk ilerleyen süreçte çevresine daha bilinçli bir şekilde devam edecektir ve çevre eğitiminin temelleri bu dönemde atılmalıdır.” şeklinde belirtmiştir. ÖA3(3) ise; “Gerekli olduğunu düşünüyorum çünkü okul öncesi dönem çocukların algıları çok açıktır onu hemen öğrenebilecek donanuma sahiptir. Okul öncesi dönemde böyle bir eğitim verdiğimiz zaman çocuk ileriki dönemlerinde de bu konulara dikkat edecektir.” şeklinde kritik dönemde sürdürülebilir gelişme eğitiminin öğretime vurgu yapmıştır. Bununla birlikte, ÖA3(4): “Okul öncesi dönem için sürdürülebilirlik eğitiminin gerekli olduğunu düşünüyorum. Çocukların ileride daha bilinçli tüketiciler olabilmesi için, gelecek nesillere daha sağlıklı bir çevre bırakmak için çevre eğitiminin temellerinin atılmasını doğru olacağına inanıyorum.” şeklinde belirtirken, öğretmen adaylarından ÖA 5(4) ise; “Okul öncesinden itibaren çocuklar bunu görürlerse böylelikle bu davranış değişikliği olarak karşımıza çıkar.” şeklinde görüş bildirmiştir. Diğer taraftan ÖA1(3), “6 yaş gelişimin temellerinin atıldığı bir dönem bu dönemde sürdürülebilirlik eğitimi verilmelidir. Bu sebeple bu dönemde çocuğa çevre bilincini aşlamak ekonomik, toplumsal ve kültürel açıdan bilgi vermek önemlidir. Toplumsal barış ve cinsiyet eşitliği kavramları öğretilmelidir.” şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

Tablo 5. Öğretmenlik hayatınızda sürdürülebilir gelişme konusunun öğretiminde zorluk yaşayıp yaşamayacağı hakkındaki görüşler

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Meslek lisesi çıkışlı olduğum için	1	+									
Yeterince araştırma yaptığım için	4		+	+	+			+			
Daha fazla bilgiye ihtiyacım var	3										
Her etkinlikte uygulanabilir, kapsamı geniş	2					+			+		+

Tablo 5’de okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişmenin öğretiminin zorluğu ile ilgili soruya yönelik görüşlerine bakıldığında, sürdürülebilirlik eğitimi verirken zorlanmayacaklarını (f:10) belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarından ÖA1(3) düşüncelerini: “Sürdürülebilir gelişmeyi öğretmekte zorluk yaşayacağımı düşünmüyorum. Çevre eğitimi gibi konularda zaten okul öncesinde eğitim şimdiki öğretilerde bilgi veriyor.” şeklinde belirtirken, ÖA3(3) ise; “Konuyu yeterince araştırdığımı düşünüyorum. Bu nedenle zorlanacağımı düşünmüyorum. Bu nedenle öğretmen adaylarına üniversitelerde bu bilinç kazandırılmalıdır ki onlar da kendi öğrencilerini bunu aktarabilsinler.” şeklinde düşüncesini açıklamıştır. Öğretmen adaylarından ÖA2(4); “Sürdürülebilirlik konusunda araştırma yaptığım için ve bilgili olduğuma inandığım için zorlanacağımı düşünmüyorum. Çocuklara model olacağına inanıyorum. Konusunda eğitim verirken yeterli olacağına inanıyorum” şeklinde konunun öğretiminde öğretmenlerin konuya dair bilgili olması gerektiğini belirtmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA4(4) ise; “Hayır, hiç düşünmüyorum. Bence çocuklar, insanlar yaradılış olarak doğayı seviyorlar. Kalıtlarımda bu dünyada yaşamak var. Doğayı, suyu sevmek vs. zaten var. Bunu biraz yaşarsak çocuklara güzel bir şekilde öğretirsek bunu çok rahat bir şekilde benimserler.” şeklinde görüşünü bildirmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA4(3) ise; “İlk başlarda konuyu duyduğum zaman soyut bir konu ben bunu anlatmakta zorlanabilirim diye düşünmüştüm fakat araştırdıkça öğrendikçe bu konuda bilinçlendikçe kafamda etkinlikler oluşmaya başladı.” şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. ÖA3(4) ise, “Öğretmenlik mesleğine başladığım zaman çocuklara sürdürülebilirlik eğitimi vermekte zorlanacağımı düşünmüyorum. Sürdürülebilirliğin kapsamı geniş olduğu için birçok alanda uygulayabilirim meyve dikimi yaptırılabilir. Geri dönüşüm etkinlikleri yaptırabilirim.

Sürdürülebilirliğin kapsamına doğal meyve sebzeler bile girebiliyor. Onları da dahil edebilirim. Bir çiçek ektirdiğimizde ya da bir ağaç dik dediğimizde bile sürdürülebilirliğe katkıda bulunuyor. Bu nedenle zor olmayacağını düşünüyorum.....” şeklinde belirterek, kapsamı geniş olduğu için zorlanmayacağını dile getirmiştir.

Tablo 6. Sürdürülebilir gelişme öğretimine ilişkin okul öncesi dönem çocukları açısından avantajlarına ilişkin bulgular

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Bilinçli Birey	5	+		+	+			+		+	
Doğaya Saygılı Birey	3		+			+					+
Kritik Etkisi	5	+				+	+	+		+	
Yaratıcı Düşünme	2			+							

Tablo 6’da okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme konusunun öğretilmesi ile çocukların kazanacağı avantajlar ilgili soruya yönelik görüşlerine bakıldığında verilen cevapların 4 kod etrafında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarından ÖA1(3) düşüncelerini: “Okul öncesi dönemden itibaren sürdürülebilirlik eğitiminin verilmesi sayesinde küçük yaşlardan itibaren bilinçli bir birey yetiştiriyoruz Daha fazla çevreye duyarlı hale getiriyoruz.” şeklinde belirtirken; ÖA4(3) “Çocuk çevresini tanır çevresini tanıdıkça da ve çevre bilinci kazanır. Bu çevre bilincini kazandıkça da sürdürülebilir gelişme için neler yapması gerektiğini öğrenir. Çevresini korumayı tasarruf yapmayı, toplumsal eşitliği öğrenecek ve gelecekte uygulamaya çalışacak bu sayede çevresi de bilinçlenecek. Gelecek için çocuklara bu ders verilmelidir.” şeklinde, bilinçli birey yetiştirilmesi yönünde avantaj sağlayacağını vurgulamışlardır. Bu görüşlere benzer bir şekilde 5 öğretmen adayı bilinçli bireyler yetiştirmeyi, sürdürülebilir gelişmeye ilişkin eğitimin verilmesinin avantajı olarak kabul etmişlerdir. Katılımcılardan 3 öğretmen adayı ise, avantaj olarak doğaya saygılı bireylerin yetişmesi şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu öğretmen adaylarından ÖA5(4) “Çocuklar doğaya karşı saygılı olmayı öğreniyorlar. Doğayı korumaları gerektiğini eğer korumazlarsa nasıl sonuçlarla karşılaşacaklarına dair bir fikirleri oluyor. İnsanlara karşı saygı duymayı öğreniyorlar.” şeklinde görüşlerini dile getirmiştir. Öğretmen adaylarından ÖA2(4) ise; “Ağaç yaşken eğilir diye bir sözümüz var eğer biz okul öncesinde bu eğitime verirse ilerleyen zamanda daha duyarlı bireyler yetiştiririz. Okul öncesi dönem çocuğuna 5-6 yaşlarında verildiği zaman küçük yaşta öyle bir alışkanlık kazandırılacaktır.” şeklinde, kritik dönemde sürdürülebilir gelişme eğitiminin verilmesinin avantajını savunmuştur. Tablo 6’da görülüşü üzere, bu görüşü savunan (f:5) öğretmen adaylarından; ÖA3(4) ise; “Çocukların yaratıcı düşünme becerileri gelişebilir bu sayede çünkü var olan nesnelere kullanım amacı dışında yeni bir amaç için tekrar kullanıma kazandıracaklar.” şeklinde, sürdürülebilirlik eğitiminin yaratıcı düşünceyi desteklediğini savunmuştur. Bu düşünceyi savunan 2 öğretmen adayı bulunmaktadır.

Tablo 7. Sürdürülebilir gelişme öğretimine ilişkin okul öncesi dönem çocukları açısından dezavantajlarına ilişkin bulgular

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Öğretmen Kaynaklı	3	+	+	+							
Dezavantajı Yok	5				+		+	+		+	+
Çocuğun Algılamasında Zorluk	2					+			+		

Tablo 7’de okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme konusunun öğretilmesi ile çocuklarına kazandıracığı dezavantajlar ilgili soruya yönelik görüşlerine bakıldığında verilen cevapların 3 kod etrafında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarından ÖA1(3); “Okul öncesi

dönemde sürdürülebilirlik eğitiminin verilmesinin dezavantajı öğretmenlerden kaynaklanabilir öğretmen bu konuda yeterince bilgiye sahip değilse çocukları yeterince değinemez ve ona sürdürülebilirlik eğitimini önemini öğretemez.” şeklinde düşüncesini savunmuştur. Bu görüşe, 3 öğretmen adayı benzer görüş belirtmişlerdir. Katılımcılardan ÖA4(3); “Çocuklar öğretilmesinde bir dezavantaj olacağını sanmıyorum Çünkü araştırdığımda bu konuda öğretilmesine görelilik hiçbir olumsuz durumla karşılaşmadım karşılaştığım bütün durumlar olumlu yönde idi.” Ve ÖA2(4); “Sürdürülebilirlik eğitiminin verilmesinin hiçbir dezavantajı olacağını düşünmüyorum aksine biz bu eğitimleri vermezsek asıl o zaman dezavantaj olacaktır.” şeklinde dezavantaj olmayacağını savunmuşlardır. Bu görüşe sahip 5 öğretmen adayı bulunmaktadır. Öğretmen adaylarından ÖA5(3); “Çocuğun yaşı küçük olduğu için okul öncesi dönemde sürdürülebilirlik kavramını, bu kavramın önemini algılamakta zorluk çekebilir. Çocuk somut dönemde olduğu için olarak ele alırsak anlamayabilir.” Ve ÖA3(4); “Okul öncesi dönem çocukları şimdiye odaklı ve ben merkezci oldukları için Sürdürülebilirlik eğitimini kavramakta zorlanabilirler. Gelecek için bir şeyler yapmak okul öncesi dönem çocuğu için pek anlam taşımaz” şeklinde, çocuğun konuyu anlamakta zorlanacağından bu durumun dezavantaja sebep olabileceğini belirtmişlerdir. 2 öğretmen adayı bu şekilde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 8. Sürdürülebilir gelişmenin öğretilmesine ilişkin öğretmenlerin sorumlulukları ilişkin görüşler

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Bilinçli(Bilgili)Olmak	6	+	+	+	+				+	+	
Rol Model Olmalıdır	5	+			+			+		+	+
Çocuğu aktif kılmalı	3				+				+		+

Tablo 8’de okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme konusunun öğretilmesinde öğretmenlerin sorumluluklarına ilişkin soruya yönelik görüşlerine bakıldığında verilen cevapların 3 kod etrafında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarından 6’sı öğretmenin bilgili, kendini yetiştirmiş olmasının gerektiğini savunmuşlardır. Öğretmen adaylarından ÖA4(3); “Bu konuda öğretmenlere büyük bir sorumluluk düşüyor sürdürülebilirliği çocuklara vermeden önce öğretmenin de bilinçli olması anlattığı konuyu bilmesi gerekir.” Ve ÖA5(3); “Bir okul öncesi öğretmeni sürdürülebilir kalkınmanın ne olduğunu bilmelidir. Sürdürülebilirlik eğitimi nasıl uygulanmalıdır hangi yöntemlerle uygulanmalıdır konularında donanımlı olmalıdır. Öğretmen iyi bir araştırma yapmalı ki bunları sınıfında uygulayabilirsin.” şeklinde görüşlerini açıklamışlardır. Öğretmen adaylarından ÖA2(4) “Öğretmen bu konuyu anlatmalı örnek davranışlarla pekiştirme yapmalıdır.” şeklinde, öğretmenin rol model olmasının önemine değinmiştir. Buna ilaveten, ÖA4(3); Öğretmen eğer anlattıklarını sınıfta uygulamazsa anlattıklarının tersini yaparsa bu çocukta çevre bilincinin gelişmemesine sebep olur. Bu nedenle öğretmen anlattıklarıyla gelişmemelidir. Sınıfın içerisinde rol model olmalıdır.” şeklinde benzer bir tutum sergilemiştir. Bu şekilde tutum sergileyen 5 öğretmen adayı bulunmaktadır. Öğretmen adaylarından ÖA5(4) ise; “Her şeyden önce rol model olmalıdır. Daha sonra çocukların ilgisini duyarlı olma yönüne çekmelidir. Duyarlılık kazandırması bilgilendirmesi etkinliklerde çocuklara eğlendirmesi lazım ki çocuklar keyif alarak böyle bir şeyin farkına varsın. Öğretmenin çocukları aktif kılması lazım.” şeklinde hem rol model olma, hem de çocuğu aktif kılmanın, öğretmenin sorumluluğu olduğunu savunmuştur.

Tablo 9’da okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme ile ilgili görüş ve önerilerine yönelik verdikleri cevaplara bakıldığında verilen cevapların 5 kod etrafında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarından 3’ü üniversite bünyesinde sürdürülebilir gelişmeyi kapsayan bir ders olarak öğretmen adaylarına bu konuda eğitim verilmesi gerektiğini savunmuştur. Bunlardan ÖA1(3); “Üniversite öğrencileri için seçmeli ders olarak bu konu eklenmelidir. Bu konunun öğretilmesinin önemine değinilmelidir. Sürdürülebilir kalkınma etkinliklerine okul öncesi kurumlarında verilirken bilinçsizce değil de daha çok araştırarak bilinçli bir şekilde vermenin çok daha faydalı olacağını düşünüyorum.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Katılımcılardan 6 öğretmen adayı ise çocuklara küçük yaşlardan itibaren eğitim verilerek konunun öğretilmesi gerektiğini savunmuştur. ÖA2(3); “Küçük yaştan itibaren bu eğitim verilirse yaşamın diğer yıllarında sürdürülebilir gelişme bilincine sahip bireylerin olmasını

sağlar.” şeklinde görüşlerini belirtmiştir. ÖA5(3) ise; “Eskiye eşyalarımızı hemen çöpe atmak yerine onları geri dönüşüm yoluyla tekrar kullanıma kazandırmalıyız. Atıkları ayırıp geri dönüşüm kutularına atabiliriz.” şeklinde geri dönüşüm vurgusu yapmıştır. Bu görüşe benzer ifadeler kullanarak 3 katılımcı da aynı konuya değinmiştir. 3 katılımcı ise üniversite bünyesinde etkinlik yapılmasını gerektiğini belirtmişlerdir. Bunlardan ÖA4(4); “Çevre ilgili üniversitelere projeler verilmeli, sürdürülebilirlik desteklenmeli. Üniversiteleri bütçe ayrılmalı.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından 7 tanesi ise toplumun bilinçlendirilmesini önermiş, bu konuda, ÖA5(4); “Toplum bu konuda çok bilinçli değil mesela biz çok bilinçli değiliz. Onları bilinçlendirecek eğitimler verilmeli bence.” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Tablo 9. Genel olarak sürdürülebilir gelişme ile görüşleriniz ve önerilerine ilişkin görüşler

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Ders Olarak Verilmeli	3	+			+						+
Küçük Yaştan İtibaren Eğitim	6	+	+	+			+	+	+		
Geri Dönüşüme Teşvik	3		+			+		+			
Üniversitede Projeler yapılmalı	3						+			+	+
Toplum Bilinçlendirilmeli	7	+		+	+			+	+	+	+

Tablo 10. Uzaktan öğretim sürecinde, sürdürülebilir gelişmenin öğretimi ile ilgili görüşlerine ilişkin görüşler

Kodlar	f	ÖA1(3)	ÖA2(3)	ÖA3(3)	ÖA4(3)	ÖA5(3)	ÖA1(4)	ÖA2(4)	ÖA3(4)	ÖA4(4)	ÖA5(4)
Öykü Tamamlama	2	+								+	
Alan Gezisi	4				+	+	+	+			
Gösterip Yaptırma	6		+	+	+		+		+	+	
Beyin Fırtınası	1										+
Video Destekli Eğitim	3		+			+		+			

Tablo 10’da okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişmenin öğretimi ile ilgili görüşlerine bakıldığında verilen cevapların 4 kod etrafında toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarından 2’si öykü tamamlama tekniği ile konun işlenmesi gerektiğini savunmuştur. Bunlardan ÖA1(3); “Zaten yetişkin bireyler için de uzaktan eğitim yürütülmesi zor bir durum uzaktan eğitimde çocuklara öğretmek çok daha zor olacaktır. Bu nedenle Uzaktan eğitim ve sürdürülebilirlik eğitimi verirken öykü tamamlama tekniğini kullanabilirim. Bir öykü verirdim devamını onları oluşturmasını isterdim.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Öğretmen adaylarından çoğunluğu (f:6) ise gösterip yaptırma tekniğinin konunun öğretiminde uygun bir yöntem olduğunu savunmuşlardır. Bunlardan; ÖA1(4); “Onlardan istediğim şeyi birebir göstererek onlara yaşatmaya çalışırdım.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Katılımcılardan bir kısmı (f:3) ise video destekli eğitim modeli kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Bunlardan ÖA5(3); “Çocuklara sürdürülebilirlik eğitimi verilirken görsellerden yararlanılabilir ya da video yoluyla öğretim sağlanabilir.” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Bazı öğretmen adayları f=4 ise alan gezilerinin etkili bir yöntem olduğunu savunmuştur. Bunlardan ÖA4(3); “Sınıfça köy okuluna gidip oradaki bahçe işlerine yardım edebirdik beraber fidan dikebilirdik. Böylece çocuk çevreyle etkileşime geçirdi.” şeklinde görüşlerini

belirtmiştir. Katılımcılardan biri (f:1) ise beyin fırtınası tekniği kullanılması gerektiğini savunmuştur. ÖA5(4); *“Uzaktan eğitim ve de bu konu işlenebilir ama etkileşim çok güçlü olmaz. Sadece sürdürülebilirlik konusunda değil biz normal uzaktan eğitim görürken de güzel bir etkileşim yakalayamıyoruz. Bu nedenle beyin fırtınası yöntemi kullanılabilir.”* şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişmenin sınıf içinde uygulanması konusu hakkındaki görüşleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adayları, sürdürülebilir gelişme eğitiminin tanımını, tarihçesini ve kapsamını bir ders kapsamında araştırıp öğrendiklerini, ancak öncesinde bu konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmen adaylarının, yeterli araştırmayı yaptıktan sonra olumlu tutum kazandıkları gözlenmiştir. Bu sonuç ile benzer olarak, Burmeister & Eilks (2013), yaptıkları çalışmalarında, sürdürülebilir kalkınma için eğitim felsefesi ve pedagojisi, potansiyel kaynaklar, sınıf materyalleri hakkında öğretmenlerin bilgilerinin sınırlı olduğu, fakat uygulamaya yönelik tutumlarının çoğunlukla olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Yapılan bu çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir gelişme eğitimi çocuklara verirken çoğunlukla zorlanmayacakları, uzaktan eğitimle konunun öğretilmesi biraz zor olsa da, sahip oldukları bilgiler ve çocuğa bilgisayar ile gösterip yaptırabileceği etkinlikler sayesinde, bu güçlüğün üstesinden gelinebileceğini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bir kısmı ise, konunun öğretiminde alan gezileri tekniğinin kullanılarak çevre eğitimi açık alanda doğa ile iç içe olacak şekilde gerçekleştirilmesi konu öğretimini kolaylaştıracağını savunmuştur. Alan gezileri, öğrencilere gerçek hayat tecrübeleri sunmasının yanında, onların çevreye karşı olumlu tutum kazanmasını ve çevreye ilişkin bilgi düzeylerinin artmasını da sağlamaktadır (Topçu & Atabey, 2016)

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adayları sürdürülebilir gelişme konusunun öğretiminin, okul öncesi dönemde uygulanabilir olduğunu savunmuşlardır. Uğraş & Zengin (2019), ise yaptıkları araştırmada sürdürülebilir kalkınma için eğitimin okul öncesi dönemden itibaren başlaması gerektiğini, belirli bir kısım öğretmen adayı ise ailede başlaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları, okul öncesi döneminde, yapılacak olan sürdürülebilir gelişme eğitiminin çocuklarda çevre bilinci oluşturacağını ve kalıcı öğrenme sağlayacağını belirtmiştir. Aynı şekilde, Erten, (2004)'e göre; bu yaşlarda çocuklara ve doğada deneyimler kazandırılır ve doğayı sevdiren oyunlar oynatılır. Bu oyunlarla ve deneyimlerle çocuklar, olumlu tutumlar geliştirir ve çevre dostu davranmayı öğrenirler. Erken çocukluk döneminde, çocukların, sürdürülebilir bir dünyada elde ettiği bilgilerin, tutumları ve davranışları üzerinde önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir (Boutte, 2008; Shallcross & Robinson. 2007, UNESCO 2006).

Şahin, Ertepinar & Teksöz (2009)'un yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının çevre bilgileri yeterli olduğunda çevre konularındaki tutumlarının da yüksek olacağını belirtmişlerdir. Bu çalışmada ise, büyük çoğunlukla öğretmen adayları sürdürülebilirlik hakkında, yeterli bilgiye sahip olmadan konu hakkında olumsuz tutum sergileyebileceklerini konuyu bilmedikleri zaman süreçte zorlanacaklarını belirtmişlerdir. Fakat sonrasında, konuyu araştırıp konu hakkında bilgi edindikten sonra zorlanmadan çocuklara anlatabileceklerini belirttikleri görülmüştür.

Çalışmada, öğretmen adayları, okul öncesi dönemini, çocukların davranışlarının oluşmasında kritik bir dönem olduğunu, bu yüzden, bu dönemde verilen çevre eğitiminin çok önem arz ettiğini vurgulamışlardır. Benzer şekilde, çevresel davranışlar ve tutumlar çocuklarda, okul öncesi dönemden itibaren şekillenmeye başlamaktadır. Bu dönemde kazanılan davranış ve tutumlar, gelecekteki istedik davranışların temelini oluşturur ve ileriki yaşlarda da devam edebilmektedir (Can-Yaşar vd.,2012; Gülay-Ogelman & Güngör 2015; Kurt Gökçeli & Kandır, 2016). Küçük çocuklarla gerçekleştirilecek çevre eğitimi ile onların çevreyi tanımasını ve çevresel duyarlıklarını arttırmalarına da katkı sağlayacaktır (Ünal vd., 2001).

Çalışmaya katılan öğretmen adayları sürdürülebilirlik eğitimin okul öncesi dönemde verilmesinin dezavantajının, çocuğun yaşından dolayı konuyu anlamakta güçlük çekmesi ya da öğretmenin konuyu çocuğun düzeyine göre anlatamaması olabileceğini belirtmişlerdir. Bu çalışma Akhan'ın (2013) çalışmasında, öğretmenlerin, öğrencinin yaşlarının küçük olması ve hazırbulunuşluklarından dolayı sürdürülebilir kalkınmayla ilgili kavramların algılayıp anlayamadığını belirtmeleri şeklindeki sonucu destekler niteliktedir. Öğretmen adayları çoğunlukla konuyu öğretirken çocuğun gelişim düzeyine dikkat edilerek anlatılırsa bir dezavantaj oluşmayacağını belirtmişlerdir.

Çevre eğitimi konusunda donanımlı öğretmen adayların yetiştirilmesi, gelecekte daha kaliteli çevre eğitimi programlarının hazırlanmasına fayda sağlayacaktır (Tuncer vd., 2009). Okul öncesi dönem için de istenilen, etkili bir çevre eğitiminin verilebilmesi için öğretmenlerin çevre konusu ile ilgili yeterli beceri, tutum, bilgi ve davranış düzeyine sahip olması gerekir (Haktanır, 2015). Alagöz, (2007)'ün; sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşebilmesi: alınacak kararlara bireylerin etkin katılımının sağlanması ile mümkün olabilir. İlgili literatür, bu çalışmada öğretmen adaylarının, öğretmenlerin konu hakkında bilgili olması gerektiğini, sınıfta rol model olarak çocuğa örnek olmanın ve çocuğu sınıfta etkin kılmanın, öğretmenin sorumluluğunda olması gerektiğini belirtmeleri, sonucu ile paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmen adaylarının görüş ve önerileri incelendiğinde, sürdürülebilir gelişmenin yaygınlaşması için toplumun bilinçlendirilmesi gerektiğine yönelik görüşleri olduğu belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik konulu çalışmalarda en etkin yol, toplumun katılımı ve katkısıyla gerçekleşmektedir (Kayıhan & Tönük, 2011). Ek olarak, öğretmen adaylarının üniversitelerde çevre eğitiminin verilmesine yönelik önerileri olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Uludağ, Karademir & Cingi (2017), üniversitelerde çevreye yönelik çalışmalar yürüten öğrenci topluluklarının oluşturulması, her program ve sınıf düzeyinden öğretmen adayının bu topluluklara aktif katılım sağlaması ve böylelikle, sürdürülebilir çevreye ilişkin olumlu tutumlar ve davranışlar geliştirmelerini sağlanabileceğini belirtmişlerdir.

Bu çalışmaya katılan öğretmen adayları çoğunlukla konunun öğretiminde video destekli eğitim verilmesinin ve gösterip yaptırma tekniğinin kullanılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir. Aynı şekilde, Eileen, Leanna & Annie (2018) çalışmalarında; öğretmen adayları, sürdürülebilir kalkınma eğitimi için en uygun yöntemin video izletmek şeklinde görüşlerinin olduğu saptanmıştır.

Bu araştırma, belirli bir bölgede, sadece okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilmesi, görüşme yapılan öğretmen adaylarının teorik bilgileri olmasına rağmen uygulamaya dönük deneyimlerinin olmaması ve nitel boyutta belirli açık uçlu sorulardan oluşması, gibi bazı sınırlılıklara sahiptir. Okul öncesi öğretmen adaylarının, sürdürülebilir gelişmeye ilişkin geliştirdikleri etkinlikleri uygulayarak süreci deneyimlemeleri sağlanabilir. Lisans düzeyinde, öğretimde, sürdürülebilir konusuna yönelik daha fazla etkinlik geliştirme ve uygulama konularına yer verilebilir. Gelecek araştırmalar için, araştırmacılara, farklı üniversite ve bölümlerde öğrenim gören daha fazla öğretmen adayı ile nicel araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Akçay, İ. (2006). *Farklı ülkelerde okul öncesi öğrencilerine yönelik çevre eğitimi*, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Akhan, N. E. (2013). Adım Adım Ekonomi Okuryazarlığı: Sosyal Bilgiler Dersleri İçin Alternatif Yollar. *Adıyaman Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü dergisi*, (14), 1-36.
- Alagöz, M. (2007). Sürdürülebilir kalkınmada çevre faktörü: Teorik bir bakış. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, ISSN, 1-12.
- Ärlemalm-Hagsér, E. & Davis, J. (2014). Retoriğin incelenmesi: Avustralya ve İsveç erken çocukluk eğitimi müfredatında sürdürülebilirlik ve küçük çocukların katılımı ve failliğinin nasıl çerçeveslendiğine dair bir karşılaştırma. *Erken Çocuklukta Güncel Konular*, 15(3), 231-244.

- Arslan, S. (2011). *Çevre eğitiminin olumsuz değerlendirilmesi ve iyileştirmeye yönelik olarak (Sakarya il örneği) Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi.*
- Atasoy, E., & Ertürk, H. (2008). A field study about environmental knowledge and attitudes of elementary school students. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(1), 105-122.*
- Bell, D. V. (2016). Twenty First Century Education: Transformative Education for Sustainability and Responsible Citizenship. *Journal of Teacher Education for Sustainability, 18(1), 48-56.*
- Burmeister, M., Schmidt-Jacob, S., & Eilks, I. (2013). Alman kimya öğretmenlerinin sürdürülebilirlik anlayışı ve sürdürülebilir kalkınma için eğitim—Bir mülakat vaka çalışması. *Kimya Eğitimi Araştırma ve Uygulama, 14(2), 169-176.*
- Casey, D., & Houghton, C. (2010). Clarifying case study research: Examples from practice. *Nurse researcher, 17(3).*
- Çabuk, B. (2003). Üniversiteli öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının incelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 36(1), 189-198.*
- Erten, S. (2004). Çevre Eğitimi Ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, *Çevre ve İnsan Dergisi, 65-66.*
- Güler, T. (2010). Ekoloji temelli bir çevre eğitiminin öğretmenlerin çevre eğitimine karşı görüşlerine etkileri. *Eğitim ve Bilim, 34(151).*
- Güven, S., & Yılmaz, N. (2017). Role and importance of family at preschool children environmental education. *European Journal of Sustainable Development, 6(4), 105-105.*
- Haswa, Aas & Aslanova, F. (2017). *Kuzey Kıbrıs Ziraat Fakültesi Öğrencilerinin Çevresel Konulara Karşı Davranış Ve Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Çevre Eğitimi ve Yönetimi A.B.D., Yakın Doğu Üniversitesi.*
- İleri, R. (1998). Çevre eğitimi ve katılımın sağlanması. *Ekoloji, 7(28), 3-9.*
- Karataş, A., & Aslan, G. (2012). İlköğretim öğrencilerine çevre bilincinin kazandırılmasında çevre eğitiminin rolü: Ekoloji temelli yaz kampı projesi örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks, 4(2), 259-276.*
- Kayhan, K. S., & Tönük, S. (2011). Sürdürülebilirlik bilincinin inşa edileceği binalar olma yönü ile temel eğitim okulları. *Politeknik Dergisi, 14(2), 163-171.*
- Oktay, A., & Grupları, A. (2007). Okul öncesi eğitimden ilköğretime geçiş projesi. Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği, Okul Öncesi Eğitimi, *Öğretmen Eğitimi, 1.*
- Önder, A., & Özkan, B. (2013). Sürdürülebilir çocuk gelişimi: Okul öncesinde etkinliklerle çevre eğitimi, Anı Yayıncılık.
- Özdemir, A., Aydın, N., & Vural, R. A. (2009). Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Algısı Üzerine Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (26), 1-8.*
- Sector, U. E. (2006). *Framework for the UNDESD international implementation scheme.* Paris: UNESCO. Retrieved August, 6, 2012.
- Selanikay, T. (2010). Sosyal Bilgiler Dersinde Çevre Bilinci Kazandırmada Medya Ürünlerinden Yararlanmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri. *International Journal Of Eurasia Social Sciences, (1), 76-93.*
- Sevinç, M. (2003). *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar.* Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Stone, PJ, Dunphy, DC & Smith, MS (1966). Genel sorgulayıcı: İçerik analizine bilgisayar yaklaşımı.
- Şahin, E., Ertepinar, H., & Teksöz, G. (2009). Implications for a Green Curriculum Application Toward Sustainable Development. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 37(37), 123-135.*

- Taşkın, Ö., & Şahin, B. (2008). " Çevre" kavramı ve altı yaş okul öncesi çocuklar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Taştepe, T. (2012). Erken çocukluk döneminde çevre eğitimi. *Eğitimci Dergisi*, 13, 22-26
- Tonguç, B. (2012). *Sürdürülebilir tasarımın okul öncesi eğitim yapıları örneğinde irdelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi.
- Uğraş, M., & Zengin, E. (2019). Sınıf öğretmenleri adaylarının sürdürülebilir kalkınma için eğitim ile ilgili görüşleri. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(1), 298-315.
- Uludağ, G., Karademir, A. H., & Cingi, M. A. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevreye ilişkin davranış düzeylerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(41), 120-136.
- Ünal, S., Mançuhan, E., & Sayar, A. A. (2001). *Çevre: Bilinci, bilgisi ve eğitimi*. Marmara Üniversitesi Yayınları.
- Yaşar, M. C., İnal, G., Kaya, Ü. Ü., & Uyanık, Ö. (2012). Çocuk gözüyle tabiat anaya geri dönüş. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 30-40.